AZ EURÓPAI PARLAMENT (EU) 2021/1681 ÁLLÁSFOGLALÁSA

(2021. április 29.)

az ECSEL közös vállalkozás 2019. évi pénzügyi évre szóló költségvetésének végrehajtására vonatkozó mentesítésről szóló határozat szerves részét képező megjegyzésekkel

AZ EURÓPAI PARLAMENT,

— tekintettel az ECSEL közös vállalkozás 2019. évi pénzügyi évre szóló költségvetésének végrehajtására vonatkozó mentesítésről szóló határozatára,

— tekintettel eljárási szabályzata 100. cikkére és V. mellékletére,

— tekintettel a Költségvetési Ellenőrző Bizottság jelentésére (A9-0108/2021),

A. mivel az ECSEL Kiváló Európai Elektronikai Alkatrészek és Rendszerek közös technológiai kezdeményezés közös vállalkozása (a továbbiakban: a közös vállalkozás) 2014. május 6-án jött létre az Európai Unió működéséről szóló szerződés 187. cikkében értelmében vett közös vállalkozásként jött létre a céllal, hogy 2024. december 31-ig megvalósuljon a Kiváló Európai Elektronikai Alkatrészek és Rendszerek (ECSEL) közös technológiai kezdeményezés;

B. mivel a közös vállalkozást 2014 májusában hozta létre a 2014. június 27-én hatályba lépett 561/2014/EU tanácsi rendelet ([1]) azzal a céllal, hogy az ARTEMIS és az ENIAC közös vállalkozások helyébe lépjen és jogutódjuk legyen;

C. mivel a közös vállalkozás tagjai az Unió, a tagállamok és – önkéntes alapon – a társult országok (a továbbiakban: a részt vevő államok), valamint az elektronikai alkatrészek és rendszerek ágazatában működő uniós társaságokat és más szervezeteket képviselő magánszektorbeli tagegyesületek (a továbbiakban: a magánszektorbeli tagok);

D. mivel a Horizont 2020 teljes időszakában a közös vállalkozáshoz az operatív és igazgatási költségek fedezése jogcímén az uniós alapok legfeljebb 1 184 874 000 EUR járulhatnak hozzá (az EFTA-előirányzatokat is ideértve), ebből legalább 1 170 000 000 EUR operatív költségekre – az Unió pénzügyi hozzájárulásával arányosan – a részt vevő államoktól, valamint legalább 1 657 500 000 EUR a magánszektorbeli tagoktól;

Költségvetés és pénzgazdálkodás

1. tudomásul veszi a Számvevőszék által a közös vállalkozás 2019. évi pénzügyi évre vonatkozó éves beszámolójáról készített jelentés (a továbbiakban: a számvevőszéki jelentés) megállapítását, amely szerint az éves beszámoló minden lényeges szempontból hitelesen tükrözi a közös vállalkozás 2019. december 31-i pénzügyi helyzetét, a tárgyévi gazdasági események eredményeit, a pénzforgalmat és a nettó eszközállomány változásait, és megfelel mind saját pénzügyi szabályzatának, mind pedig a Bizottság számvitelért felelős tisztviselője által elfogadott számviteli szabályoknak; tudomásul veszi, hogy a beszámoló alapját képező ügyletek minden lényeges szempontból jogszerűek és szabályszerűek;

2. megjegyzi, hogy a közös vállalkozás számára a 2019. évi költségvetési évre rendelkezésre álló végleges költségvetés 203 966 000 EUR összegű kötelezettségvállalási előirányzatot és 232 545 000 EUR összegű kifizetési előirányzatot tartalmazott (beleértve a megelőző évek fel nem használt előirányzatainak áthozatalát, a címzett bevételeket és a következő évre történő átcsoportosításokat is); megjegyzi ezenkívül, hogy a kötelezettségvállalási előirányzatok felhasználási aránya 100%-os, a kifizetési előirányzatok felhasználási aránya pedig 80%-os volt;

3. megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint 2019 végén az Unió a hetedik keretprogram tevékenységeinek társfinanszírozásához (ugyanezen keretprogram költségvetéséből) 637 600 000 EUR összeggel járult hozzá, és további 17 931 000 EUR összeget juttatott a kapcsolódó igazgatási költségek társfinanszírozásához, valamint hogy a közös vállalkozás által 2014 júniusában átvett, e tevékenységekre vonatkozó összesített kötelezettségvállalás 447 342 072 EUR volt (101 425 148 EUR az ARTEMIS és 345 916 924 EUR az ENIAC esetében); megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint 2019 végén a közös vállalkozás mintegy 218 000 000 EUR összeget vont vissza (mintegy 10 700 000 EUR összeget az ARTEMIS és 11 100 000 EUR összeget az ENIA esetében), és 372 480 443 EUR összeget fizetett ki (78 362 170 EUR összeget az ARTEMIS és 294 118 273 EUR összeget az ENIAC esetében);

4. megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint a hetedik keretprogram projektjeire 2019-ben a közös vállalkozás rendelkezésére álló 44 805 000 EUR kifizetési előirányzatok kihasználtsági aránya mindössze 45,3% volt, és hogy az alacsony arány oka főleg az volt, hogy a nemzeti finanszírozó hatóságok késve állították ki a hetedik

([1]) HL L 169., 2014.6.7., 152. o.

keretprogram tevékenységeire vonatkozó projekteket lezáró igazolásokat; megjegyzi továbbá, hogy mivel ez a program már 2017 végén lezárult, az ilyen késedelmek növelik annak kockázatát, hogy nem sikerül maradéktalanul felhasználni a hetedik keretprogramból a közös vállalkozás számára már előirányzott forrásokat; felhívja a közös vállalkozást, hogy e tekintetben tájékoztassa a mentesítésért felelős hatóságot;

5. megjegyzi, hogy a részt vevő harminc államnak az 561/2014/EU rendeletben előirányzott időszakban legalább 1 170 000 000 EUR összeggel kell hozzájárulnia a közös vállalkozás Horizont 2020 keretprogrammal kapcsolatos operatív tevékenységeihez, és hogy 2019 végéig a 2014. és 2018. közötti időszakban kiírt pályázati felhívásokban részt vevő részt vevő államok mintegy 763 530 000 EUR összegű kötelezettségvállalást tettek, és 341 600 000 EUR összeget fizettek ki (ami az összes szükséges hozzájárulás 29,2%-a); megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint a részt vevő államok hozzájárulásainak alacsony szintje azzal magyarázható, hogy egyes részt vevő államok csak azután ismerik el a költségeket és számolnak be azokról a közös vállalkozásnak, hogy az általuk támogatott Horizont 2020 projektek lezárultak;

6. megjegyzi, hogy a rendeletben a programra előirányzott időszakban a közös vállalkozás tevékenységeihez a magántagok (ágazati hozzájárulók) által fizetendő, legalább 1 657 500 000 EUR összegű hozzájárulásból e tagok a közös vállalkozás becslése szerint (azaz bejelentett, de még nem validált hozzájárulásokról van szó) 2019 végéig 705 410 000 EUR összegű természetbeni hozzájárulást teljesítettek, miközben az Unió 2019 végéig 681 483 000 EUR összegű készpénz-hozzájárulást teljesített (az 561/2014/EU rendelet szerinti legfeljebb 1 184 874 000 EUR összegen belül), az ágazat hozzájárulása pedig 102 559 000 EUR összegű validált természetbeni hozzájárulást tett ki; megjegyzi továbbá, hogy az ágazati tagok készpénz-hozzájárulása elérte a 14 922 000 EUR összeget; megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint a már bejelentett, de még nem validált ágazati természetbeni hozzájárulások összegének magas mivoltát az magyarázza, hogy az ágazati tagok természetbeni hozzájárulásainak tényleges összegét a közös vállalkozás csak akkor tudja kiszámítani, ha a program végén már validálta a részt vevő államok hozzájárulásait; felszólítja a részt vevő államokat, hogy tegyenek eleget az 561/2014/EU rendelet 4. cikkében előírt hozzájárulások és jelentéstétel tekintetében fennálló kötelezettségeiknek;

7. megjegyzi, hogy magánszektorbeli tagoktól pénzügyi hozzájárulásokban részesülő közös vállalkozások eltérő eljárásokat alkalmaznak; felszólít a természetbeni hozzájárulások kiszámításának harmonizálására a közös vállalkozások körében; javasolja, hogy a közös eljárás írjon elő átlátható és hatékony értékelési módszereket, amelyek eredménye kimutatja a hozzájárulás tényleges értékét; kéri a Számvevőszéket, hogy gondoskodjon független külső ellenőrök által végzett ellenőrzésekről; kéri továbbá megfelelő jogi keret kialakítását, biztosítva a pénzügyi hozzájárulás előírt összegének a program végéig történő beérkezését; megjegyzi, hogy e jogi keret tartalmazhatna követelményeket arra vonatkozóan, hogy a magán-hozzájárulást a megfelelő uniós hozzájárulás folyósítása előtt vagy azzal egyidejűleg be kell fizetni;

8. megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint a közös vállalkozás 2019 végéig a Horizont 2020 projektjeire rendelkezésre álló kötelezettségvállalási előirányzatok 100%-át és kifizetési előirányzatainak 89%-át felhasználta, és hogy a 2018. évi és a 2019. évi pályázati felhívások keretében kiválasztott Horizont 2020 projektekhez kapcsolódó előfinanszírozási kifizetések az év során teljesített operatív kifizetések értékének 67%-át tették ki; megjegyzi továbbá, hogy a számvevőszéki jelentés szerint a közös vállalkozás a korábbi évek fel nem használt kifizetési előirányzataiból 19 000 000 EUR összeget átcsoportosított a 2019. évi működési költségvetésbe (a Horizont 2020 támogatásaira vonatkozó eredeti költségvetését 163 080 000 EUR összegről 182 147 000 EUR összegre növelve), és a közös vállalkozás azzal indokolta az átcsoportosítást, hogy a Horizont 2020 tekintetében a 2014. évi és 2015. évi felhívásokhoz kapcsolódó költségtérítési igények várhatóan növekedni fognak, valamint megjegyzi, hogy 2019 végéig az átcsoportosított költségvetés 59%-át végrehajtották;

Teljesítmény

9. megjegyzi, hogy az operatív és a programteljesítmény mérésére a közös vállalkozás egyrészt fő teljesítménymutatókat alkalmaz, másrészt a Horizont 2020 konkrét közös fő teljesítménymutatóit, és emellett egyéb mutatók segítségével nyomon követi a több területet érintő kérdéseket is;

10. kéri, hogy a közös vállalkozás vizsgálja felül kommunikációs stratégiáját annak biztosítása érdekében, hogy az érdekelt felek tisztában legyenek küldetésével, tevékenységeivel és eredményeivel.

11. kéri a Bizottságot és a Számvevőszéket mélyreható teljesítménykövetési módszer kidolgozására a közös vállalkozás hozzáadott értékének felmérése érdeklében, kitérve a társadalmi, foglalkoztatási és piaci hatásokra is; véleménye szerint az értékelés eredményeit fel kell használni az uniós finanszírozás jövőbeli elosztása vagy átcsoportosítása során;

12. megjegyzi, hogy a közös vállalkozás 2019-ben elért teljes tőkeáttételi hatása (a Horizont 2020 költségéből levonják az uniós finanszírozást, és a különbséget elosztják az az uniós finanszírozással): 3; megjegyzi továbbá, hogy a Horizont 2020 keretében nyújtott minden 1 EUR értékű finanszírozás további 0,93 EUR-t mozgósít vagy nemzeti, vagy az uniós strukturális és beruházási alapokból;

13. megjegyzi, hogy 2019-ben a közös vállalkozás három pályázati felhívást tett közzé (kutatási és innovációs cselekvés, innovációs cselekvés, valamint koordinációs és támogatási cselekvés), és ezek eredményeként 40 együttműködésen alapuló projektből 15-öt választottak ki támogatásra: ezek közül nyolc kutatási és innovációs cselekvés, hat innovációs cselekvés, egy pedig koordinációs és támogatási cselekvés; megjegyzi továbbá, hogy a 2018. évi pályázati felhívásokból kiválasztott 13 pályázat esetében a támogatási megállapodásokat aláírták, és 2019-ben valamennyi projekt megkezdte tevékenységeit; megjegyzi továbbá, hogy a három világítótorony-kezdeményezés – a Mobility.E, az Industry4.E és a Health.E – lehetővé teszi a közös vállalkozás közössége számára az együttműködést más közösségekkel (segítséget nyújtanak például a Trials@Home projekttel kapcsolatos, az IMI közös vállalkozással közösen folytatott tevékenységhez, amire vonatkozóan a 2020. évi munkatervben külön felhívás került jóváhagyásra); megjegyzi, hogy a közös vállalkozás valamennyi 2019. évi operatív célkitűzését teljesítette;

14. megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint 2019 végén a Horizont 2020 program végrehajtási aránya 71%-os volt a közös vállalkozáshoz rendelt tevékenységekre vonatkozó pályázati eljárások tekintetében;

15. tudomásul veszi „Az ECSEL által finanszírozott intézkedések hatása” című hatástanulmány 2020 júliusában történő elvégzését, amely hatástanulmány megállapította, hogy a közös vállalkozás mind gazdasági, mind társadalmi szempontból komoly eredményeket tudhat magáénak, ugyanis pozitív keretet biztosított a bizalomépítéshez és a kockázatvállaláshoz, a projektek és programok szintjén egyaránt egyértelműen hozzájárulva az innováció megfelelő feltételeinek megteremtéséhez, illetve környezetének kialakításához; megjegyzi továbbá, hogy a tanulmány következtetése szerint a közös vállalkozás képes előmozdítani olyan megoldások kutatását és fejlesztését, amelyek közvetlenül szolgálják az uniós polgárok javát és kezelik a társadalmi kihívásokat;

16. megjegyzi, hogy a szellemitulajdon-jogok kérdésével foglalkozni kell minden olyan szerződésben, amely konkrét következményt vagy eredményt vár el a teljesítés során; emlékeztet arra, hogy a szellemitulajdon-jogok rendeltetése az egyes alkotók jogainak védelme, de ezen kívül részleteket bocsát rendelkezésre arra vonatkozóan is, hogy e jogok felhasználása a jövőben miként történik majd; megjegyzi, hogy mivel a tevékenységek finanszírozásában közalapok is részt vesznek, ezért az eredményeknek átláthatóknak és a nyilvánosság számára hozzáférhetőknek kell lenniük, valamint sajátságos követelményeknek (adott esetben az interoperabilitás kritériumának) is meg kell felelniük; felhívja a Bizottságot, hogy javasoljon jogi keretet a szellemi tulajdonjogokra és a piacon történő érvényesítésére vonatkozóan, kitérve többek között a különleges követelményekre és a nyereségfelosztásra is;

17. tudomásul veszi a közös vállalkozás 2019. évi éves tevékenységére vonatkozó jelentésben szereplő, a „kiváló európai elektronikai alkatrészek és rendszerek” projektekben a nemek közötti egyensúlyra vonatkozó információkat, amelyek azt mutatják, hogy a 2019-ben futó projektekben, valamint és a 2019-es jelentés tárgyát képező (2014-ben, 2015-ben, 2016-ban, 2017-ben és 2018-ban futó) projektekben részt vevő nők részaránya 20% volt, és ebből 13% a nők kutatási tevékenységekben, 7% pedig nem kutatási tevékenységekben történő részvételének aránya.

18. felhívja a Bizottságot annak biztosítására, hogy a közös vállalkozás jövőbeli tevékenységi programjai tiszteletben tartsák az uniós jog által az éghajlatváltozás mérséklése tekintetében előírt követelményeket és célértékeket, és kövessék mind a Bizottság, mind pedig az ágazat által e téren kidolgozott stratégiákat;

Belső kontrollrendszerek

19. megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint a közös vállalkozás pénzügyi és operatív dokumentációs áttekintésen alapuló, megbízható előzetes kontrolleljárásokat vezetett be, de 2019 végéig a közös vállalkozás még nem kezdte meg az általa kötelezően alkalmazandó, 17 belső ellenőrzési elven alapuló új bizottsági belsőkontroll-keretrendszer bevezetésére irányuló eljárást; megjegyzi, hogy a közös vállalkozás válasza szerint a közös vállalkozás 2020-ban egy cselekvési terv keretében megkezdte az új belsőkontroll-keretrendszerre történő átállást, hogy a vezetőség általi validálás előtt sor kerül a belső ellenőrzés nyomon követésére vonatkozó kritériumok meghatározására, és hogy az új belsőkontroll-keretrendszerre történő átállás előtt a közös vállalkozás továbbra is a meglévő belsőkontroll-standardok átfogó rendszerét alkalmazza és nyomon is követi; felhívja a közös vállalkozást, hogy adjon frissített tájékoztatást erről a mentesítésért felelős hatóság számára;

20. megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint a közös vállalkozás lépéseket tett a nemzeti finanszírozó hatóságok által végzendő utólagos ellenőrzések teljesítésének értékelése érdekében, és írásos nyilatkozatokat kapott a nemzeti finanszírozó hatóságoktól, amelyek kijelentik, hogy nemzeti eljárásaikat végrehajtva észszerűen meggyőződtek a tranzakciók jogszerűségéről és szabályszerűségéről, mivel azonban a nemzeti finanszírozó hatóságok által alkalmazott módszerek és eljárások jelentősen eltérnek egymástól, a közös vállalkozásnak nem áll módjában egységes, megbízható súlyozott hibaarányt vagy fennmaradó hibaarányt kiszámítása a hetedik keretprogram kifizetéseire vonatkozóan; megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint továbbá a közös vállalkozás által a hetedik keretprogram projektjeivel kapcsolatban 2019-ben teljesített kifizetések összege 20 305 796 EUR volt (szemben a 2018. évi 41 247 048 EUR összeggel), ami a közös vállalkozás által 2019-ben teljesített összes operatív kifizetés 11,2%-át tette ki (szemben a 2018. évi 22%-kal), és hogy e kifizetések esetében a Számvevőszék a Kutatási és

Innovációs Főigazgatóság által a hetedik keretprogram egészére megállapított fennmaradó hibaarányt alkalmazta, amely 2019 végén 3,52% volt;

21. megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint a közös vállalkozás által a Horizont 2020 program keretében teljesített kifizetések utólagos ellenőrzése a Bizottság Közös Ellenőrzési Szolgálatának a feladata, és hogy az utólagos ellenőrzéseknek 2019 végén rendelkezésre álló eredményei alapján a Horizont 2020 projektek (elszámolások és végső kifizetések) tekintetében a közös vállalkozás 3%-os reprezentatív hibaarányról és 1,48%-os fennmaradó hibaarányról számolt be; megjegyzi továbbá, hogy a Horizont 2020-ról szóló rendeletre irányuló bizottsági javaslatban a Horizont 2020 keretében folytatott kutatásokra vonatkozóan 2-5% közötti éves hibakockázat szerepel, ami reális célkitűzés – tekintettel az ellenőrzések költségeire, a szabályok egyszerűsítése érdekében javasolt intézkedésekre és a kutatási projekt költségeinek visszatérítésével kapcsolatos kockázatokra –, és hogy a programoknak az összes ellenőrzés, korrekció és visszafizettetési intézkedés végrehajtását követő lezárásakor fennmaradó hibaszint végső célja az, hogy a végeredmény minél közelebb álljon a 2%-hoz;

22. megjegyzi, hogy a Számvevőszék az operatív kifizetések kontrolljának részeként véletlen mintákon megvizsgálta a Horizont 2020-nak a végső kedvezményezettek szintjén 2019-ben teljesített kifizetéseit azzal a szándékkal, hogy megerősítse az utólagos ellenőrzés során megállapított hibaarányokat; megjegyzi, hogy a Számvevőszék részletes ellenőrzései rendszerszintű hibákat tártak fel a bejelentett személyzeti költségekkel kapcsolatban, és hogy a hibák fő forrását az képezte, hogy a vállalat tulajdonosa hibásan számította ki az órabéreket, valamint az éves órabérek alkalmazása nem a lezárt pénzügyi év alapján történt; felszólítja a közös vállalkozást, hogy javítsa a személyzeti költségek bejelentésére vonatkozó rendszert, és számoljon be a mentesítésért felelős hatóságnak az ezzel kapcsolatos fejleményekről;

23. megjegyzi, hogy a közös vállalkozás 2018 áprilisában cselekvési tervet fogadott el, és bár egyes tevékenységek már be is fejeződtek, a tevékenységek többségét 2019-ben kell végrehajtani, néhányat pedig a közös vállalkozás hatáskörén kívül esőnek tekintettek;

24. megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint a közös vállalkozás 2019-ben fizetési ütemezésben állapodott meg az AENEAS ágazati tagnak ki nem számlázott, több mint 1 000 000 EUR összegű, igazgatási költségekhez való pénzbeli hozzájárulás helyzetének rendezésére, amelyet a Számvevőszék a 2018. évi mentesítésre vonatkozó ellenőrzése során vetett fel, és hogy a közös vállalkozás kibocsátotta az első, 549 500 EUR összegű visszafizetési felszólítást az AENEAS számára (a kifizetési ütemtervnek megfelelően a fennmaradó 550 023 EUR-t 2020-ban kell beszedni);

Belső ellenőrzés

25. megjegyzi, hogy a Belső Ellenőrzési Szolgálat (IAS) 2019 utolsó negyedévében az ellenőrzési ajánlásokra vonatkozó nyomon követési felülvizsgálatot valósított meg azzal a céllal, hogy értékelje az IAS korábbi ellenőrzéseiből származó nyitott ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és arra a következtetésre jutott, hogy a megvalósult közös végrehajtási központra vonatkozó ellenőrzés során megfogalmazott valamennyi ajánlást eredményesen végrehajtották; megjegyzi, hogy a közös vállalkozás tevékenységeinek teljesítménymenedzsmentjével kapcsolatos ellenőrzés során megfogalmazott egyik ajánlást (teljesítménymutatók és a monitoringeszközök) teljesen, a másikat (teljesítménykeret) pedig részben végrehajtották; megjegyzi, hogy 2019 júliusában az IAS a 2019–2021 közötti időszakra vonatkozó stratégiai belső ellenőrzési tervet tett közzé, amely az IAS által 2018 novemberében elvégzett részletes kockázatértékelés eredményein alapul; megjegyzi továbbá, hogy e belső ellenőrzési terv alapján 2019-ben elindult és jelenleg folyamatban van a közös vállalkozás Horizont 2020 támogatási megállapodásának végrehajtására és lezárására vonatkozó ellenőrzés, amely a kialakítás megfelelőségét, valamint a meglévő belső kontrollok hatékonyságát és eredményességét értékeli;

26. megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint a közös vállalkozásnak javítania kell a belső kommunikációs folyamatot annak érdekében, hogy azonosítsa a csőd által fenyegetett kedvezményezetteket és időben jelentést tegyen az esetleges sikertelen visszafizettetés előfinanszírozásáról, és ennek következtében előfordulhat, hogy az éves beszámolóban szereplő előfinanszírozási eszközöket túlbecsülik; felhívja a közös vállalkozást, hogy tájékoztassa a mentesítésért felelős hatóságot az ezzel kapcsolatos fejleményekről;

Humánerőforrás-gazdálkodás

27. tudomásul veszi, hogy a 2019. december 31-i helyzet szerint a közös vállalkozás a 31 fős létszámtervből 30 fő alkalmazottat foglalkoztatott (egy második nemzeti szakértői álláshelyet már engedélyeztek, de még nem került betöltésre); megjegyzi, hogy a közös vállalkozás komoly munkát végzett annak érdekében, hogy előkészítse a személyzeti szabályzat végrehajtási szabályainak frissítését.